

Volgend op deze emancipatie van het oude Staats-Brabant, en op een 19e eeuw met enkele bewoners van *De Loet* die als artsen sociaal betrokken waren bij de bestrijding van de verpaupering van een groot gedeelte van de Bossche bevolking, komt de katholieke emancipatie aan de orde in de persoon van Lodewijk de Gruyter, een van de directeuren van het grootse kruideniersconcern waarvan de opkomst, en later het verval, onderhoudend uit de doeken wordt gedaan. Lodewijk kocht in 1930, toen zijn familie inmiddels tot de Roomse elite behoorde, *De Loet*. Hij zette er negen kinderen op de wereld. Toen die waren uitgevlogen verkocht hij het pand in 1973 aan Clemens en Neeltje van der Ven, de huidige bewoners. Als antiquairs en verzamelaars *pur sang*, vulden zij het huis met kunstschaten en maakten er een werkelijk uniek stadspaleisje van.

Het ideale boek?

En dat brengt ons op een tweede aspect van dit boek. Naast de fascinerende verhalen over de bewoners van het pand en de geschiedenis van onze stad, is het ook verrukkelijk verlucht! Jac. Biemans is er als illustrator in geslaagd vele, ook nog nooit gepubliceerde, afbeeldingen bijeen te brengen die de teksten prachtig verrijken. Ook uit de verzameling van de Van der Vens heeft hij unieke illustraties van Bossche penningen, zilverwerk, porselein en schilderijen geput. Tenslotte zijn er paginagrote foto's opgenomen van de verschillende ruimtes en de tuin van het huis met poëtische begeleidende teksten als gold het een reeks van elegante modellen op de catwalk. Allemaal erg fraai!

Is dit prachtige boek nu ook het ideale boek? Wel, perfecte boeken zijn moeilijk bestaanbaar zolang lezen en kijken gecombineerd moeten worden. Een leesboek heeft baat bij een lekker lettertype en een formaat, dat tot in de kleine uurtjes handzaam in

bed genoten kan worden, terwijl platen flink fors moeten zijn voor op de salontafel.

En dan is er nog de steeds belangrijkere rol van de vormgever. De afgelopen jaren verschijnen er veel boeken met brede gekleurde banden boven of terzijde van de bladzijdes. Dat gaat ten koste van de ruimte voor de lopende leestekst. Ook wordt er zo nu en dan achter de verhalende pagina een schemerige afbeelding gemonteerd. Heel hinderlijk! Gelukkig komt dat bij dit boek maar een enkele keer voor. Maar er is nog iets. Van Oudheusden hangt niet alleen de stadsgeschiedenis heel vernuftig op aan de individuele lotgevallen van de bewoners van *De Loet*, maar vertelt in korte rubrieken ook wat er *Tegelijkertijd* in de wereld in het algemeen gebeurde. Daarvoor wordt dan van een grote, lichtjes gekleurde, bladzijde een donkerder gedeelte gereserveerd. Dat ziet er weer fraai uit, maar leidt wel tot erg kleine witte lettertjes. Ook de in de zijstroken opgenomen bijschriften onder de illustraties moeten het met minieme lettertjes doen.

Natuurlijk is het de taak van de vormgever om een mooi boek te maken. De dienstbaarheid aan de tekst en dus aan de lezer moet echter altijd voorop staan! Vergeleken met de boeiende teksten en fraaie foto's zijn dit overigens onbelangrijke opmerkingen, die de waarde van dit werk voor de Bossche geschiedenis in het geheel niet aantasten. Het is en blijft een verrukkelijk boek, waar schrijver, illustrator en opdrachtgevers terecht trots op mogen zijn.

Van Oudheusden gaat uit van een motto van de historicus Ankersmit: 'Onze gevoelens over het verleden zijn niet minder belangrijk dan wat we ervan weten – en waarschijnlijk zelfs belangrijker'. Dat moge waar zijn, maar na lezing van dit boek, overheerst het gevoel weer veel meer van een opgefrist verleden te weten! ■

Jan van Oudheusden, *De Loet 's-Hertogenbosch, 650 jaar stedelijke geschiedenis* (Zwolle 2008)

Bossche Noot

Geschiedenis maakt dorstig

Voorloper De Boschboom

Betaald: 106 gulden en 6½ stuiver voor 148 kwarten wijn voor de commissie tot het verzamelen van bouwstoffen 'dienende tot het beschrijven vande historie' van 's-Her-

togenbosch (1 augustus 1608). Idem 35 gulden en 7½ stuiver voor 42½ kwarten wijn die de commissie 'de historie deser stadt oversien hebbende' heeft gedronken (1 september 1608). Idem betaald: 20 gulden en 16

stuivers 'ter cause van de wijnen, gedroncken bij de commissarissen besounerende inde historie deser stad' (lesten septembris).

Bron: Stadsrekening 1607-1608
AV